

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM
MUNKAVÉDELMI IRÁNYÍTÁSI FŐOSZTÁLY

Iktatószám: NGM/2601/2 /2024

J E L E N T É S

A munkavédelmi hatóság 2023. évi országos ellenőrzési tervének megvalósulásáról

Jóváhagyom:

Dr. Czomba Sándor
államtitkár

Budapest, 2024. március „05 .”,

J E L E N T É S

A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁG 2023. ÉVI ORSZÁGOS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSI TERVÉNEK MEGVALÓSULÁSÁRÓL

A fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ellenőrző hatóságok a lefolytatott hatósági ellenőrzések végrehajtásáról, a levont következtetésekről ellenőrzési jelentést készítenek, figyelemmel a szakmai irányító szerv által meghatározott adatszolgáltatási eljárási rendre is. A munkavédelmi hatósági hatáskörükben eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalok (a továbbiakban: munkavédelmi hatóságok) által megküldött ellenőrzési jelentések feldolgozását követően a Nemzetgazdasági Minisztérium Munkavédelmi Irányítási Főosztálya elkészítette a hatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos országos beszámolót.

A 2023. évi ellenőrzési tervben foglaltak megvalósulása

I. Célvizsgálatok

A célvizsgálat olyan ellenőrzés, amely konkrét ellenőrzési célra irányul (pl.: egy tevékenységnek a munkavédelmi szempontú vizsgálata egy nemzetgazdasági ágazatban) és nem öleli fel a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 81. § (4) bekezdésében felsorolt összes ellenőrzési tárgykört. Módszerét illetően jellemzően legalább három hétig tart és a munkavédelmi hatósági feladatot ellátó kormánytisztviselők többsége részt vesz az ellenőrzéseken.

1.1. A faipari tevékenységek országos munkavédelmi célvizsgálata

1.1.1. A célvizsgálat elrendelésének előzménye

A **Gazdaságfejlesztési Minisztérium** (a továbbiakban GFM) munkavédelmi és foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzésre vonatkozó 2023. évi ellenőrzési irányelveinek „II. A munkavédelmi ellenőrzés elvei” című fejezetének „Az ellenőrizendő főbb tevékenységi körök, szakmák, ágazatok” rész 3. pontjában szerepelnek, a **faipari tevékenységek**.

A célvizsgálatot az indokolta, hogy a faipari technológiák munkavédelmi hiányosságai miatt jellemzőek a csonkulásos balesetek, továbbá a faipari munkák során a tevékenységből és a munkakörnyezetből származó jelentős egészségkárosító veszélyekkel és kockázatokkal is számolni kell (pl. határérték feletti por-, zaj- és rezgéseexpozíció lehetősége, veszélyes anyagok/keverékek, rákkeltők felhasználása, nehéz fizikai munkavégzésből adódó megterhelés, a szabadtéri klímakörnyezet kedvezőtlen hatásai stb.).

A Gazdaságfejlesztési Minisztérium és a Kormányhivatalok 2023. évi országos hatósági ellenőrzési tervében meghatározásra került faipari tevékenységek munkavédelmi célvizsgálatának végrehajtására 2023. április 01 – június 30. között időszakban került sor.

1.1.2. A célvizsgálat iránya

A munkavédelmi hatóságok által lefolytatott országos célvizsgálatot az GFM Munkavédelmi Irányítási Főosztálya készítette elő. A hatóságok az ellenőrzéseket központilag kidolgozott, egységes szempontrendszer alapján végezték.

A célvizsgálat azokra a faipari tevékenységet végző munkáltatókra irányult, ahol az 5/1993. (XII.26.) MüM rendelet 1/a. számú mellékletében nevesített veszélyesnek minősülő munkaeszközök között megtalálható, különböző faipari gépeket használtak. Az ellenőrzések során vizsgálni kellett a munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények megvalósulását is. Kormánytisztviselőként legalább 10 ellenőrzést kellett lefolytatni.

A GFM Munkavédelmi Irányítási Főosztálya a célvizsgálatot megelőzően a honlapján közzétette a vizsgálati szempontrendszert.

1.1.3. Vizsgálati eredmények, adatok, főbb megállapítások

A célvizsgálatban 77 fő kormánytisztviselő vett részt. Összesen **406 munkáltató** ellenőrzésére került sor, melyek **97,8%-ánál tapasztaltak szabálytalanságot (397)**.

A célvizsgálat részletes tapasztalatait példatárral külön jelentés tartalmazza.

A célvizsgálat során fűrészáru-gyártó, épületasztalos-ipari, illetve bútorkészítő üzemek, egyéb fa feldolgozó, fatermék gyártó munkahelyek, valamint építőanyag kereskedelmi telephelyek ellenőrzésére került sor.

Az ellenőrzéssel érintett **munkavállalói létszám 5 845 fő**, ebből **szabálytalansággal érintett munkavállaló 2 683 fő (45,9%)** volt. A sérülékeny munkavállalói csoportba tartozók közül

- nő: 825 fő ebből szabálytalan: 237 fő
- fiatalok: 66 fő ebből szabálytalan: 25 fő
- idősödő: 109 fő ebből szabálytalan: 8 fő
- megváltozott munkaképességű (fogyatékossgal élő): 49 fő
ebből szabálytalan: 6 fő

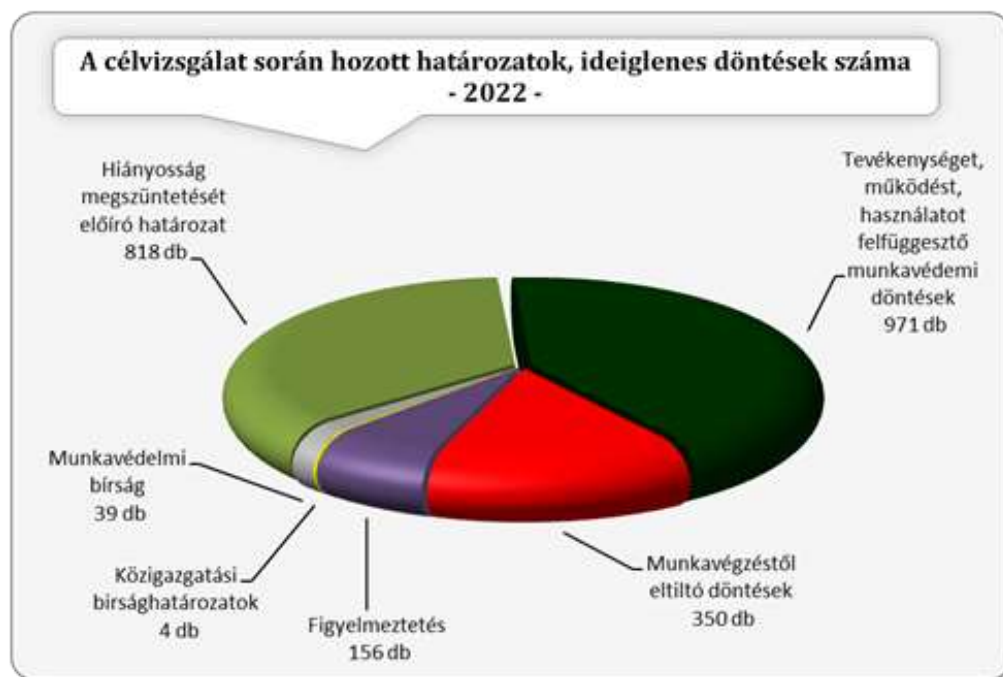
A célvizsgálat során a kormánytisztviselők **5668 db munkaeszközt** ellenőriztek, ezeknek a **18,8%-a volt szabálytalan (1068 db)**.

Az ellenőrzések eredményeként hozott döntések

A célvizsgálat eredményeként összesen 674 ideiglenes döntést és 397 határozatot hoztak a munkavédelmi hatóságok (1. számú diagram). A hatóságok által hozott döntések részletes ismertetése:

- Hiányosság megszüntetését előíró határozat
 - határozatok száma: 397 db
 - intézkedések száma: 3 198 db

- Tevékenységet, működést, használatot felfüggesztő munkavédelmi döntések
 - Döntések száma 630 db
 - Felfüggesztett munkaeszközök száma 495 db
 - Felfüggesztett tevékenységek száma 350 db
 - Eltiltott munkavállalók száma 137 fő
- Figyelmeztetés
 - határozatok száma: 116 db
 - intézkedések száma: 634 db
 - érintett munkavállalók száma: 349 fő
- Közigazgatási bírsághatározatok
 - határozatok száma: 7 db
 - érintett munkavállalók száma: 8 fő
 - közigazgatási bírságok összege: 160 000 Ft
- Munkavédelmi bírsághatározat
 - határozatok száma: 23 db
 - érintett munkavállalók száma: 92 fő
 - munkavédelmi bírságok összege: 14 864 400 Ft

1. számú diagram

1.1.3.1. Az ellenőrzések tapasztalatai részletezve

➤ Munkahelyek kialakításának általános követelményei

A **közlekedési útvonalak** általában megfelelően kialakítottak, méretezettek voltak (82,8%), azonban előfordult, hogy a közlekedési útvonalon helyezték el a feldolgozásra váró faanyagot, ami botlásveszélyt eredményezett. Esetenként munkaeszköz is benyúló része csökkentette a közlekedési út szabad szélességét.

A munkáltatók általában biztosítottak a munkavállalók számára **pihenő-, tartózkodóhelyet**

(97,5%), valamint a **higiénikus étkezési és tisztálkodási lehetőség** is rendelkezésre állt (98,2 %). Ennek ellenére előfordult, hogy a munkavállalók nem erre a célra szolgáló (pl. raktár) helyiségben, faporral szennyezett környezetben, vagy veszélyes anyagok tárolási helyén voltak kénytelenek étkezni.

➤ **Kockázatértékelés**

A célvizsgálat során ellenőrzött munkáltatók többsége (76,6%) rendelkezett az Mvt. szerinti, 3 évnél nem régebbi kockázatértékeléssel azonban ezek tartalma nem minden esetben volt megfelelő. A leggyakoribb hiányosság a munkavállalót érő kóroki tényezőket (pl. zaj-, rezgés-, porok-, vegyi anyagok stb.). érintően a szükséges munkahigiénés vizsgálatok elmaradásával összefüggésben volt megállapítható.

További rendszeresen megállapítható hiányosság volt a kockázatkezelő intézkedések meghatározásának elmaradása.

A kémiai kockázatértékelések jellemzően csak a felhasznált veszélyes anyagok felsorolását tartalmazták, de a felhasználás körülményeivel összefüggésben a veszélyes anyagok/keverékek hatásmechanizmusának elemzését, értékelését már nem.

A kockázatértékelés elkészítésébe a munkáltatók jellemzően nem vonták be a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatót.

➤ **Egyéni védőeszköz juttatás**

Az ellenőrzött munkáltatók zöme **az egyéni védőeszközök juttatásának belső rendjét** írásban szabályozta (85,7%), azonban a szabályozás készítésébe a foglalkozás-egészségügyi szolgáltató rendszerint nem vett részt.

A munkáltatók jellemzően biztosították a munkavállalók részére a megfelelő védelmi képességű egyéni védőeszközöket (98,8%), viszont az egyéni védőeszközök megfelelő használatát, tárolását gyakran már nem követelték meg, illetve viselésüket nem ellenőrizték. A védelmi képességét veszített egyéni védőeszközök cseréje többször elmaradt.

➤ **A munkavállalók tájékoztatása, képzése**

A munkáltatók többsége (95,7%) a jogszabályokban előírt munkavédelmi oktatást elvégezte, azonban az oktatás dokumentálása gyakran elmaradt. A munkavédelmi oktatás hiányában történő foglalkoztatás jellemzően az új belépőknél volt megállapítható. Több munkáltató nem rendelkezett a munkahelyen használt veszélyes anyagok biztonsági adatlapjaival, így azok tartalmát a munkavállalók sem ismerhették meg.

➤ **Faipari gépek általános munkabiztonsági követelményei**

A munkavédelmi üzembe helyezésre kötelezett munkaeszközök üzembe helyezését a munkáltatók többsége (94,4%) írásban elrendelte, és időszakos biztonsági felülvizsgálatukat is hasonló arányban (95,1%) végeztették el.

Az ellenőrzött faipari gépek üzem közben mozgó részei - melyek érintése sérülést okozhat - rendszerint (94,9%) megfelelő védőburkolattal, védőberendezéssel el voltak látva, hiányosságok a védőburkolatok nem megfelelő beállításával, vagy azok kiiktatásával kapcsolatban voltak megállapíthatóak.

A munkahelyen kialakított központi elszívó hálózatba a vizsgált faipari gépek 97,1%-a bekötésre került. Mobil elszívó berendezések használata esetében viszont gyakran megállapítható volt azok tisztításának, karbantartásának elmaradása, ezért ezek a

berendezések kellő hatékonysággal nem voltak üzemeltethetőek.

Faipari munkaeszközönkénti vizsgálati szempontok

➤ Keretfűrészgép

A vizsgált keretfűrészgépek (69db) többségénél (80%) nem került szabálytalanság megállapításra. Egy gép esetében a nyitható védőburkolat reteszelésének kiiktatása miatt volt intézkedésre szükség.

➤ Szalagfűrészgép

A szalagfűrészgépek leggyakoribb hiányossága (59,5%) a szalagfűrészgép asztallapjában a fűrészszalag vezetésére szolgáló szalagvezető betét és a **fűrészszalag közötti rés megengedett (3mm) meghaladó** mértéke volt. Több régebbi gyártmányú szalagfűrészgépénél a szalagvezető tárcsa védőburkolata hiányzott, vagy nem fedte teljes mértékben a veszélyes teret.

➤ Körfűrészgép

A szélező, sorozatvágó, rönkhasító körfűrészgépek gépi előtoló berendezéseinek lánchajtásai több esetben is burkolatlanok voltak. A **leszabó körfűrészgépeknél** gyakran megállapítható volt, hogy a vágást követően **a körfűrészlap nem tér vissza kiindulási helyzetébe**. Az **asztalos körfűrészgépek** többsége (94,8%) hasítóékkal el volt látva, néhány esetben azonban a hasítóékre felszerelendő – a körfűrészlap elhatárolására szolgáló – védőburkolat hiányzott.

➤ Gyalugép

A gyalugépek közül az **egyengető gyalugépek** 95,6%-a a késtengely megmunkálást végző részét fedő önműködően visszazáródó védőburkolattal rendelkezett. A vizsgált 400mm-nél hosszabb késtengelyű **vastagsági gyalugépek** az adagoló oldalon rendelkeztek biztonságosan működő visszavágást gátló szerkezettel, viszont **az ékszíjhajtások védőburkolata** ezeknél a munkaeszközöknél **esetenként hiányzott**. A vizsgált **faipari többfejes gyalugépek** mindegyike zárt technológiával történő használatra alkalmas kialakítású volt, de több munkaeszköz a veszélyes teret elhatároló **nyitható védőburkolat nyitott állapotában is működött**. A fentieket a nyitható védőburkolat reteszelésének meghibásodása, vagy kiiktatása tette lehetővé.

➤ Marógép

A célvizsgálat során összesen 417 marógép ellenőrzésére került sor, közülük 61 gép volt szabálytalansággal érintett. A munkaeszközök 1,3%-ánál **a védőburkolat hiányzott**, vagy nem fedte teljes mértékben a marószerszám veszélyes terét. Az **asztalos marógépek** túlnyomó többsége (98,8%) rendelkezett visszavágást gátló eszközzel, viszont a legtöbb helyen fésűs fát használtak erre a célra.

➤ Csiszológép

A **szalagcsiszoló gépek** meghajtó- és feszítő dobjai rendszerint (96,3%) védőburkolattal rendelkeztek. A porelszívásnak a gép működéséhez történő reteszelése viszont csak a gépek 87,9%-ánál volt biztosítva. A **kontaktcsiszoló gépek** megmunkáló egységei néhány kivételtől eltekintve (2%) zárt burkolatban kerültek elhelyezésre.

➤ **Hasítógép**

A hasítógépek esetében a rönk hasítását vízszintes helyzetben végző munkaeszközök rendszerint rendelkeztek a szükséges munkatér védelemmel, míg a függőleges rönkhasítók esetében ez a védelem általában hiányzott.

➤ **Furnér és rétegeltlemez-gyártó gépek**

Összesen 40 munkaeszköz ellenőrzésére került sor, melyek 10%-ánál volt szabálytalanság megállapítható.

➤ **Felületbevonó gép**

A **hengeres felületbevonó gépek** 6,5%-ánál az összeforgó hengerpárok nem rendelkeztek védőburkolattal. A **vákuumfóliázó berendezések** és a **szórópisztollyal működő felületkezelő állások** használata során szabálytalanság nem került megállapításra.

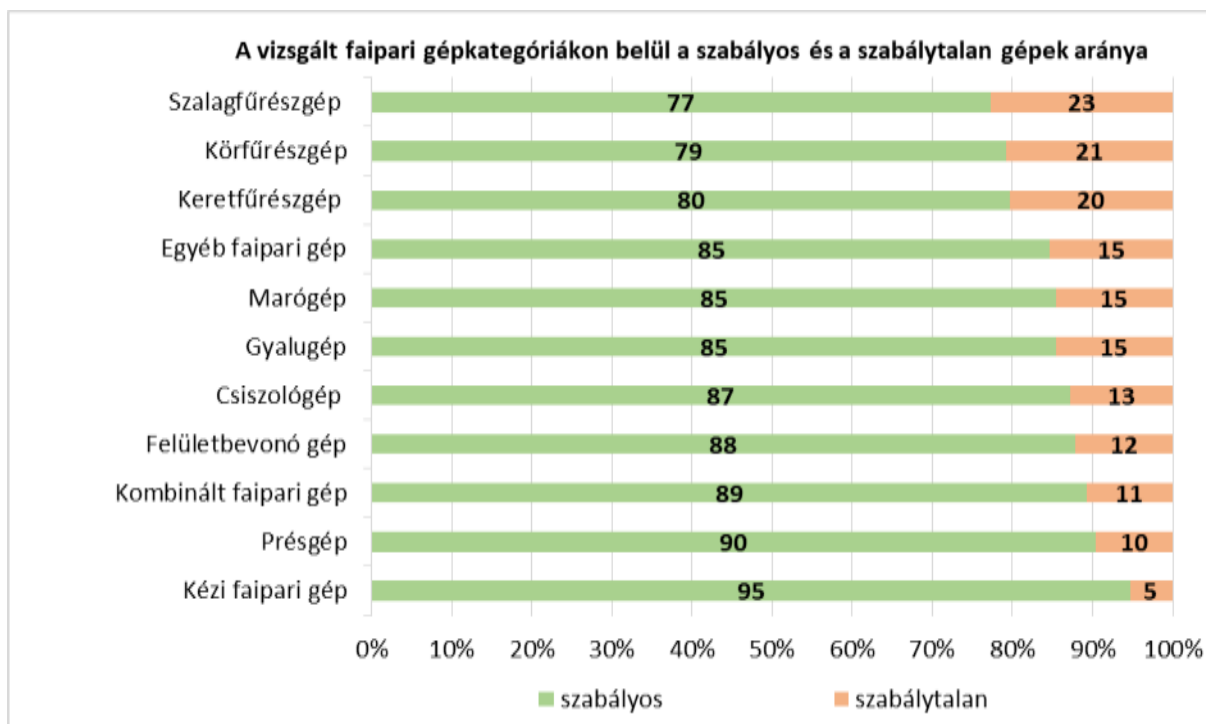
➤ **Présgép**

A vizsgált 156 présgép közül 5 munkaeszköznél a **kétkezes vezérlőberendezés indító kapcsolói egymáshoz túl közel kerültek elhelyezésre**. Ennek következtében a kapcsolók egy kézzel is működtethetőek voltak. A munkaeszközök 10%-ánál a figyelmeztető feliratok feltüntetése elmaradt.

➤ **Egyéb gépek**

A célvizsgálat során 674 a fenti gépcsoportok egyikébe se tartozó gép ellenőrzésére került sor. A vizsgált munkaeszközök közül 103 gépnél (15%) volt szabálytalanság megállapítható. A legtöbb szabálytalanság az **automata élzáró-gépek** nyitható védőburkolat reteszelésének kiiktatásával és az **oszlopos fűrőgépek** ékszíjhajtás védőburkolat hiányával összefüggésben állt fenn.

Az egyes faipari gépkategóriákon belül a szabályos és szabálytalan gépek aránya a 2. számú diagramon látható.

2. számú diagram

Általános munkaegészségügyi kérdések

➤ **A munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata, foglalkoztathatóság véleményezése**

A munkáltatók a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatairól általában megfelelően gondoskodtak. Ennek ellenére az ellenőrzött munkavállalók közel 3%-a nem rendelkezett érvényes munkaköri alkalmassági véleménnyel. Az összes vizsgált munkahelyen a munkavállalók 1,6%-a előzetes-, továbbá 2,2%-a időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat hiányában végezett munkát.

A munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjére vonatkozó szabályozást gyakran hiányosan készítették el a munkáltatók, Több esetben előfordult, hogy az időszakos alkalmassági vizsgálatok és ezen belül a szükséges szakvizsgálatok (pl. hallásvizsgálat, BEM vizsgálat) iránya és gyakorisága sem került szabályozásra. Ennek következtében a felső beavatkozási határérték feletti zajexpozíciónak kitett munkavállalók 8,27%-a részére a munkáltató nem biztosította a hallásvizsgálatot. A veszélyes vegyi anyag (pl. n-hexán, toluol, xilol) expozíció miatt – jogszabályi előírás alapján – BEM vizsgálatra kötelezett 856 munkavállaló közül 42 fő (4,9 %) esetében a munkáltatók nem végeztették el a vizsgálatokat.

➤ **Munkahelyi elsősegélynyújtás**

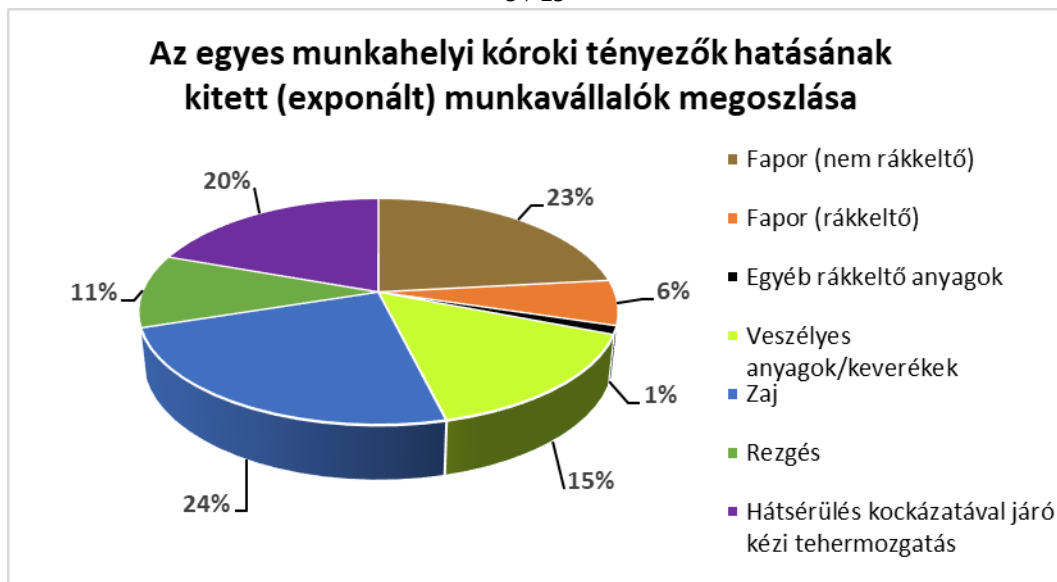
A munkáltatók többsége, közel 80 %-a biztosította az elsősegélynyújtás személyi és tárgyi feltételeit. A munkahelyek 11,1%-ánál a kiképzett elsősegélynyújtó személy, 8,8%-ánál az elsősegélynyújtó felszerelés hiányzott.

➤ **Veszélyes anyagok/keverékek biztonságos tárolása**

A veszélyes anyagok/keverékek (ragasztók, festékek, oldószerek) tárolását végző munkáltatók 30%-a eredetileg élelmiszerek csomagolására gyártott, használt edényzetben (pl. üdítőspalack) tárolt vegyi anyagokat. Ezen kívül gyakori volt a veszélyes anyagok/keverékek felirat nélküli, nem beazonosítható módon történő tárolása.

➤ **Az egyes munkahelyi kóroki tényezőkkel összefüggő speciális megelőző intézkedések vizsgálata**

A vizsgált munkahelyeken a munkavállalók fapor, veszélyes vegyi anyagok (keverékek), zaj, rezgés és a hátsérülés kockázatával járó kézi tehermozgatás egészségkárosító kockázatainak kitetten végeztek munkát. Az egyes munkahelyi kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók megoszlása 3. számú diagramon látható.

3. számú diagram

➤ Kockázatértékelés az egyes munkahelyi kóroki tényezőkre vonatkozóan

A faporr-expozícióval járó tevékenységekkel összefüggésben a munkáltatók 23,8%-a egyáltalán nem, vagy csak részben vette figyelembe a kockázatértékelés során a jogszabályok által megadott szempontokat. (pl. nem gondoskodtak az expozícióbecslés/mérésről).

A mechanikai-, főként kéz-/kar rezgés-expozícióval járó tevékenységet végző (pl. fűrő-, csiszoló-, szegecselő gépeket használó) munkáltatók 1/3-ánál fordult elő a kockázatértékeléssel kapcsolatban valamilyen mulasztás.

A kézi tehermozgatás kockázatainak felmérése tekintetében kedvezőek voltak a tapasztalatok, a teljes körű kockázatértékelést végzők aránya közel 80% volt. A munkáltatók igyekeztek a nagyobb terhek emeléséhez olyan munkaeszközöket biztosítani, amelyek a hátsérülések kialakulását csökkentik.

A kockázatértékelés elkészítése munkaegészségügyi és munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül, ennek ellenére több esetben előfordult, hogy munkaegészségügyi szakember nem vett részt a kockázatértékelés elkészítésében.

➤ Porexpozíció elleni védekezés

A porképződéssel járó tevékenységeket végző munkáltatók 32,9%-a gondoskodott munkafolyamatok zárttá tételéről, a porforrások burkolásáról, 64,6%-a egyéb műszaki megoldással (elszívó berendezés üzemeltetésével) biztosította a védelmet, 2,5%-ánál egyáltalán nem volt műszaki védelem.

Az ellenőrzött munkahelyek 61,2%-ánál – a műszaki megelőző intézkedések mellett – szervezési intézkedések is történtek az expozíciónak kitett munkavállalók számának és az expozíció idejének csökkentésével.

297 ellenőrzött munkahelyen – egyéb védelmi megoldások hiányában - csak egyéni védőeszközzel volt biztosítható a védelem. Az érintett munkáltatók 1%-a nem biztosított egyéni védőeszközt, 3%-ánál a munkavállalók nem viselték a rendelkezésükre álló légzésvédő egyéni védőeszközöket.

A munkahelyeken végzett tevékenységek során keletkező porok anyagfajták szerinti megoszlása a 4. számú diagramon látható.

4. számú diagram

➤ Zaj- és rezgésexpozíció elleni védekezés

A munkáltatók 30,2%-a gondoskodott a magas zaj- és rezgésszintű műhelyek, gépek elkülönítéséről, a munkahelyek 22,7%-ánál a gépek alapozását rezgéscsökkentő módon alakították ki, amely egyidejűleg a zajkibocsátást is csökkentette. A fennmaradó munkahelyeken a gépek rendszeres karbantartásával vagy egyéb módon (pl. hangárnyékolással) gondoskodtak a munkáltatók a védelemről. A munkahelyek közel 7%-ánál egyáltalán nem volt a zaj- illetve rezgésexpozíció ellen műszaki védelem.

Az ellenőrzött munkahelyek 62,5%-ánál – a műszaki megelőző intézkedések mellett – szervezési intézkedések is történtek az expozíció időtartamának és intenzitásának csökkentésére.

Az egyéni védőeszköz használatra kötelezett munkavállalók 98%-a viselte a számára biztosított hallásvédő egyéni védőeszközt.

A felső beavatkozási határértéket meghaladó zajexpozíciónak kitett munkavállalók 91,7%-ánál a munkáltatók gondoskodtak a hallásvizsgálatok elvégzéséről.

➤ Kézi tehermozgatásból származó kockázatok csökkentése

A kézi tehermozgatásból származó hátsérülések, valamint a váz- és izomrendszeri megbetegedések kockázatának megelőzése, illetve csökkentése érdekében a munkahelyek 81%-ában a munkáltatók műszaki megelőző intézkedésekkel (gépi anyagmozgatással), illetve munkaszervezési intézkedésekkel (munkaköri rotáció, pihenőidők közbeiktatása) gondoskodtak a munkavállalók védelméről.

1.1.4. Az ellenőrzések tapasztalatai összefoglalva

A célvizsgálattal érintett munkahelyeken a legfőbb baleseti veszélyforrást a faipari megmunkálást végző munkaeszközök, és ezek közül is elsősorban a veszélyes gépnek minősülő fűrész-, maró- és gyalugépek jelentették. A fenti munkaeszközök esetében a nagy sebességgel mozgó szerszámok döntő többsége védőburkolattal, illetve védőberendezéssel el volt látva. Ennek ellenére a munkáltatóknak és a munkavállalóknak továbbra is fokozott figyelmet kell fordítaniuk a biztonsági berendezések megfelelőségére. A szükséges védőburkolatok hiánya, vagy a biztonsági berendezések kiiktatása nyomán bekövetkező munkabalesetek rendszerint súlyos (csonkulással járó) munkabalesetnek minősülnek. Ezzel

összefüggésben a hatósági ellenőrzés rámutatott a biztonsági berendezések működőképességének fontosságára, a munkáltató rendszeres ellenőrzési kötelezettségének jelentőségére, valamint a munkavállalók munkavédelmi szemlélet javításának szükségességére.

A célvizsgálat ismételten felhívta a figyelmet a munkahelyi anyagmozgatásból és anyagtárolásból származó munkabaleseti kockázatokra. A veszélyes munkaeszközök melletti közlekedő utakon történő anyagtárolás miatt bekövetkező elesés (ráesés) sokkal súlyosabb következményekkel járhat, mint egyéb esetekben.

A faipari munkahelyeken többféle egészségkárosító kockázattal is számolni kell. A munkavégzés során használt veszélyes anyagok (festékek, oldószerek, ragasztók), a munkahelyeken keletkező fapor, a munkaeszközök használatakor fellépő zaj- és mechanikai rezgésexpozíció mellett a kézi tehermozgatásból származó igénybevételek is veszélyeztethetik a munkavállalók egészségét.

A célvizsgálat adatai alapján a legkedvezőbb helyzet a kézi tehermozgatási tevékenység kiváltásával összefüggésben tapasztalható. A munkáltatóknál az emelőgépek (targoncák) egyre gyakoribb használatával csökkent a kézzel történő tehermozgatás mértéke, viszont az is megállapítható volt, hogy a géppel történő anyagmozgatás arányának növelésére elsősorban a raktári tárolórendszerek hatékonyabb kiszolgálása érdekében került sor.

A kémiai kóroki tényezőkkel (veszélyes anyagok, porok) kapcsolatban feltétlenül megemlítendő, hogy a munkáltatók közel egyharmada nem gondoskodott az expozíció mértékének meghatározásáról és ezeknél a munkáltatóknál jellemzően a szükséges biológiai monitor vizsgálat is elmaradt. A környezeti és a biológiai monitorozás egyidejű hiánya miatt az érintett munkavállalók esetében nagyobb a valószínűsége a foglalkozási megbetegedés bekövetkezésének.

1.1.5. Célvizsgálat fogadtatása

A célvizsgálatról a munkáltatók a munkavédelmi hatóság honlapjáról már előzetesen értesültek, így lehetőségük volt felkészülni a várható ellenőrzésekre. Ennek ellenére elenyésző volt azoknak a munkáltatóknak a száma, amelyekkel szemben – a munkavállalók közvetlen veszélyeztetése miatt - nem volt munkaeszköz használatának felfüggesztésével járó intézkedésre szükség.

A hatósági ellenőrzés fogadtatása a munkáltatók és munkavállalók részéről is kedvező volt. A munkáltatók az ellenőrzést segítő magatartást tanúsítottak, elismerték a feltárt szabálytalanságok tényét, megértették a hatósági intézkedés szükségességét, és számos esetben már az ellenőrzés időtartama alatt gondoskodtak a szabálytalanság megszüntetéséről.

A helyszíni ellenőrzés során jelen levő személyek által feltett kérdések alapján vélelmezhető, hogy a munkáltatóknak illetve a munkavállalóknak a célvizsgálat által érintett munkafolyamatokhoz kapcsolódó munkavédelmi ismeretei hiányosak, a munkavédelmi tevékenységet ellátóktól nem, vagy csak részben kapják meg a feladataik ellátásához szükséges információkat.

Az ellenőrzések során kirívó esemény nem történt.

Az országos célvizsgálatról szóló részletes jelentés megtalálható a minisztérium honlapján.

1.2. Saját kezdeményezésű akcióellenőrzések vagy célvizsgálatok

A saját kezdeményezésű ellenőrzés-sorozatot a munkavédelmi hatóságok beépítették a 2023. évi munkatervükbe.

Az elvégzett célvizsgálatokról szóló jelentések alapján megállapítható, hogy a munkavédelmi hatóságok az illetékességi területük sajátosságai és a munkáltatók munkafolyamatainak veszélyessége alapján választották ki az ellenőrzési célokat.

A célvizsgálatok szempontrendszerait – központi útmutató alapján – a munkavédelmi hatóságok állították össze. A szempontrendszerekben kitértek a munkabiztonsági és a munkaegészségügyi szakterületet érintő kérdésekre is.

Az elmúlt évben lefolytatott saját kezdeményezésű célvizsgálatok során a munkavédelmi hatóságok 483 munkáltatót ellenőriztek, az ellenőrzések 7527 fő munkavállaló munkavégzésére terjedtek ki.

Valamennyi kormányhivatal munkavédelmi hatósága végzett saját kezdeményezésű célvizsgálatot.

Az elvégzett célvizsgálatokról szóló jelentéseket megküldték a Munkavédelmi Irányítási Főosztálynak. A lefolytatott célvizsgálatok az alábbi ágazatokra, vagy tevékenységekre terjedtek ki: építőipar, mezőgazdaság, sütőipari és a húsfeldolgozási tevékenység, fémfeldolgozás, kereskedelem-vendéglátás, veszélyes vegyi anyagok felhasználása és tárolása, gépjárműjavítás, veszélyesnek nem minősülő munkaeszközök ellenőrző felülvizsgálata, munkavédelemmel kapcsolatos dokumentumok,

A célvizsgálatba vont munkáltatók körében – két célvizsgálat kivételével - ágazattól függetlenül, 90% felett volt a szabálytalansággal érintett munkáltatók száma. Valamennyi vizsgált ágazat esetében megállapítható, hogy a munkavédelmi kockázatértékelések hiányosak, nem terjednek ki a munkahelyen fennálló veszélyforrások teljes körére és jellemzően mennyiségi értékelés (munkahigiénés vizsgálatok) nélkül készülnek. A munkahelyeken - az ott folyó tevékenységtől függetlenül - gyakori a szabálytalan anyagtárolás, a tárolt anyagoknak, eszközöknek a közlekedő utakon történő elhelyezése. Általános megállapítás a célvizsgálatot végzők részéről, hogy a munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátók a munkavédelmi eljárásokban érdemben nem vesznek részt.

A saját tervezésű célvizsgálatok többsége az építőipari kivitelezési tevékenységet folytatók munkavédelmi ellenőrzésére terjedt ki. Az ágazatban történő ellenőrzéseket a munkabalesetek és ezen belül a súlyos munkabalesetek magas száma indokolta. Az ellenőrzési cél kiválasztásának helyességét az ellenőrzések számszaki adatai egyértelműen alátámasztják. A vizsgált munkáltatók 97%-a volt szabálytalansággal érintett, közülük 6 munkáltatóval szemben munkavédelmi bírság került kiszabásra.

A szabálytalanságok többsége a leesés, illetve beesés elleni védelem hiányával, továbbá a villamos berendezések használatával összefüggésben volt megállapítható. A leesés elleni védelem hiánya a kivitelezés alatt álló épületek és a munkavégzéshez használt állványok munkaszintjein egyaránt fennállt. A vizsgált állványok 71%-ánál volt emiatt intézkedés szükség. Az ellenőrzés alá vont munkáltatók 83%-a mechanikai hatás elleni védelemmel nem rendelkező és esetenként ennek következtében már sérült szigetelésű villamos vezetéket használt.

A munkahelyeken a munkahelyi koordinációval és a biztonsági és egészségvédelmi terv tartalmával, vagy hiányával összefüggő szabálytalanságok miatt minden második vizsgált munkáltatót érintően intézkedésre volt szükség.

Pozitívként említhető meg, hogy elenyésző volt azoknak a munkavállalóknak az aránya (3%), akik nem rendelkeztek a munkavégzés helyszínén fejtű sisakkal, illetve minden érintett munkavállaló viselte a jól láthatóságát biztosító egyéni védőeszközt.

A mezőgazdaság ágazatban lefolytatott célvizsgálat az élő állatokhoz kötött történő munkavégzésre terjedt ki a szarvasmarha-, ló-, juh- és baromfitenyésztési, valamint a halgazdálkodási tevékenységet végző munkáltatókat érintően. Az ellenőrzés alá vont munkáltatók 60%-ánál állapítottak meg szabálytalanságot az ellenőrzéseket végző kormánytisztviselők.

A feltárt hiányosságok többsége a munkavédelmi kockázatértékelési tevékenységgel állt összefüggésben. A kockázatértékelések nem terjedtek ki a munkahelyen fennálló kockázatok teljes körére. Több esetben is intézkedésre volt szükség a munkavédelmi oktatási tematika tartalmi hiányossága, illetve a munkavédelmi képviselő választás elmulasztása miatt. Pozitív változásként volt értékelhető, hogy a munkáltatók törekednek a munkavállalókra nézve kisebb baleseti, illetve egészségkárosító kockázattal járó munkaeszközök és veszélyes anyagok beszerzésére.

A sütőipari és a húsfeldolgozási tevékenységeket érintően lefolytatott célvizsgálatot az élelmiszeripar egyes területein foglalkoztatott munkavállalók zárt téri meleg munkakörnyezetben történő munkavégzésével kapcsolatos korábbi kedvezőtlen ellenőrzési tapasztalatok indokolták.

A célvizsgálatba bevont munkáltatók mindegyikénél megállapítható volt munkavédelmi szabályszegés, ami egyértelműen alátámasztja a célvizsgálat helyes irányultságát.

A célvizsgálat keretében a legtöbb intézkedésre a szükséges közvetlen érintés elleni védelemmel nem rendelkező villamos berendezések használatával, a veszélyes anyagokkal történő munkavégzéshez kapcsolódóan a Biztonsági Adatlapok hiányával, és a nem teljes körűen elkészített munkavédelmi kockázatértékelésekkel összefüggésben volt szükség.

Az eljáró kormánytisztviselőknek több munkáltatónál is intézkedniük kellett a dagasztógépek veszélyes terét elhatároló védőburkolat hiánya, illetve a nyitható védőburkolat reteszelésének működésképtelensége miatt.

A munkavállalók közül 14 főt (a munkavállalók 4%-át) kellett eltiltani a munkavégzéstől a szükséges munkaköri alkalmassági vizsgálat hiánya miatt. A célvizsgálat során megállapítottak szerint a munkaköri alkalmassági vizsgálat elmaradása rendszerint arra volt visszavezethető, hogy a munkáltatók nem a jogszabályi előírásokkal összhangban készítették el a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjének szabályozását. Ennek következtében a vizsgálatok elvégzésének gyakoriságát a szükségesnél nagyobb időközönként határozták meg. A fentiekkel összefüggésben az is megállapítható volt, hogy a szabályozás elkészítésében a foglalkozás-egészségügyi orvosok közreműködése elmaradt.

A fémfeldolgozási tevékenységet folytatók munkavédelmi célvizsgálatát a korábbi években ebben az ágazatban lefolyt ellenőrzéseken feltárt hiányosságok magas száma indokolta. A célvizsgálat keretében a hegesztési munkafolyamatok vizsgálatára került sor. Az ellenőrzés alá vont munkáltatók 95%-ánál állapított meg szabálytalanságot a vizsgálatot végző munkavédelmi hatóság.

A legtöbb intézkedésre a telepített hegesztő munkahelyek munkavédelmi üzembe helyezésének elmaradása, a hegesztő munkahelyeken a légszennyezettség mérések

elmulasztása, a hegesztő berendezések időszakos ellenőrző felülvizsgálatainak a hiánya, és a munkavállalók munkavédelmi oktatás nélkül történő foglalkoztatása miatt volt szükség. A fentieken túl a közlekedési utakon fennálló botlásveszély, a munkavédelmi kockázatértékelés elkészítésének és villamos biztonsági felülvizsgálat elvégzésének elmaradása is több munkáltató esetében megállapítható volt. Az érintett munkáltatók többségénél nem került sor munkavédelmi képviselő megválasztására.

A kereskedelmi illetve vendéglátási tevékenységet folytató munkáltatók ellenőrzését az ágazatban bekövetkezett munkabalesetek számának emelkedése, illetve az érintett vármegyében az ágazathoz tartozó munkáltatóknál foglalkoztatott magas munkavállalói létszám indokolta.

A célvizsgálat során több esetben volt intézkedésre szükség a közlekedési utakon történő anyagtárolás, illetve egyéb okból fennálló botlásveszély miatt. A fentiek egybevágnak a munkavédelmi hatóság rendelkezésére álló adatokkal, miszerint a célvizsgálatot megelőző időszakban bekövetkezett munkabalesetek többsége a munkavégzéshez kapcsolódó közlekedés közben történt.

Az ellenőrzések eredményeként az is megállapításra került, hogy a vizsgált munkáltatók között magas az időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálat (47%) és a munkavédelmi oktatás (40%) elvégzését elmulasztók aránya.

A veszélyes vegyi anyagok felhasználására irányuló célvizsgálat a fémiparban, bútorigarban és a műanyagiparban tevékenységet folytató munkáltatókra terjedt ki.

A vizsgált munkáltatók 96%-ánál állapítottak meg szabálytalanságot az ellenőrzést végzők. Elsősorban veszélyes anyag és élelmiszer együttesen történő tárolásával, valamint jelöletlen vagy eredetileg élelmiszer tárolására szolgáló edényzetben történő veszélyes anyag tárolással összefüggésben volt intézkedésre szükség.

A gépjárműjavító szervizek munkabiztonsági ellenőrzése általános gépjármű javítási, gépjármű villamosság javítását végző, és egyéb járműjavítási (gumiszerelési, karosszéria javítási) tevékenységet végző munkáltatókra terjedt ki.

A munkáltatók 93%-a végezte szabálytalanul a tevékenységét. A legtöbb szabálytalanság a munkahelyeken használt emelőgépek munkavédelmi üzembe helyezésével (20%) és időszakos felülvizsgálataival (15%) összefüggésben volt megállapítható. Emellett előfordultak szerelőakna beesés elleni védelmével, érintésvédelemmel, egyéni védőeszközökkel, emelőgép kezelői jogosultsággal és szabálytalan anyagtárolással kapcsolatos hiányosságok is.

A veszélyesnek nem minősülő munkaeszközök használatára kiterjedő célvizsgálatot az ellenőrző felülvizsgálataikkal, valamint a karbantartásukkal kapcsolatos negatív hatósági ellenőrzési tapasztalatok indokolták.

A célvizsgálatba bevont munkáltatók 93%-ánál tártak fel szabálytalanságot az ellenőrzést végző kormánytisztviselők. A célvizsgálat szükségszerűségét a munkaeszközök karbantartásával összefüggésben megállapították támasztották alá. A szükséges javító karbantartások gyakori elmulasztása mellett az elvégzett javításokhoz kapcsolódó dokumentációk vezetése is rendszeresen elmaradt.

A munkavédelmi dokumentumokra irányuló célvizsgálatot az érintett munkavédelmi hatóság az építőipar, feldolgozóipar és a vendéglátóipar ágazathoz tartozó munkáltatókra kiterjedően folytatta le. A célvizsgálat során a munkáltatók munkavédelmi kockázatértékelésének, egyéni védőeszköz szabályozásának, munkaköri alkalmassági vizsgálatokra vonatkozó

szabályozásának, a munkavállalók munkavédelmi oktatásának, és a munkabaleseti nyilvántartásnak a megfelelőségét vizsgálták a kormánytisztviselők.

Az ellenőrzés alá vont munkáltatók többségénél (58%) a célvizsgálatot végzők a vizsgált szempontokkal összefüggő szabálytalanságot nem tártak fel.

A munkavédelmi hatóságok tájékoztatása alapján látható, hogy a saját hatáskörben elrendelt célvizsgálatok eredményesen zárultak. Az ellenőrzések során a célvizsgálatok fogadtatása mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről pozitív volt. A munkáltatók konstruktívan álltak az ellenőrzésekhez, elfogadták az ellenőrzések során tett megállapításokat.

A feltárássra került különböző munkavédelmi szabálytalanságok a jövőben is indokoltta tehetik a kiemelt ágazatoknak és a területi sajátosságoknak megfelelően a munkáltatók fokozott ellenőrzését a munkavállalók egészségének és biztonságának biztosítása érdekében.

A Munkavédelmi Irányítási Főosztály a megküldött célvizsgálati beszámolókat áttekintette és a vizsgálatokkal kapcsolatos észrevételeiről az érintetteket külön tájékoztatta.

II. Előre bejelentett ellenőrzés

A 2023. évi ellenőrzési irányelvekben megfogalmazott feladat alapján a munkavédelmi hatóságok éves ellenőrzési tervében kiemelt feladatként került meghatározásra az előzetes bejelentéssel végzett ellenőrzések lefolytatása.

Az előre bejelentett ellenőrzés az ellenőrzést megelőzően egy hónappal történő kiértékelés alapján, több kormánytisztviselő által végzett helyszíni ellenőrzés a tárgyban kiadott módszertani útmutató szerinti tartalommal.

A munkáltatók kiválasztása és az ellenőrzések lefolytatása, majd dokumentálása az NGM/12998/2015. nyilvántartási számú „*Az előzetes bejelentéssel történő munkavédelmi hatósági ellenőrzések eljárási rendjéről*” szóló, a Nemzetgazdasági Minisztérium munkaerőpiacért és képzésért felelős államtitkára által kiadott módszertani útmutatóban foglaltak figyelembevételével történik.

Az év folyamán a munkavédelmi hatóságok 23 ilyen típusú ellenőrzést folytattak le. Ezen alkalmakkor 2-3 szakügyintéző 2-3 napig átfogó ellenőrzést tartott, melyek során átlagosan 60-70 hiányosság felszámolására intézkedett a munkavédelmi hatóság.

A vizsgálatok gépjárműgyártási, világítóeszköz gyártási, vegyipari, fafeldolgozási, fémmegmunkálási tevékenységet folytató munkáltatókra terjedt ki. A munkáltatók kiválasztásának alapjául a korábban bekövetkezett munkabalesetek száma illetve súlyossága, a munkáltatók által végzett tevékenység veszélyessége, és a magas munkavállalói létszám szolgált.

Az elkészült összefoglaló jelentések alapján megállapítható, hogy az érintett munkáltatók többsége felkészült az ellenőrzésekre, azonban volt olyan munkáltató is, ahol a kiküldött előzetes értesítés ellenére rendkívül sok (134 db) hatósági intézkedés meghozatalára volt szükség. A legtöbb szabálytalanság a munkaeszközök biztonsági berendezéseinek hiányával, a munkaeszközök illetéktelen használatával szembeni védelmének hiányával, a magasban történő munkavégzéssel összefüggő leesés elleni védelem hiányával és a munkaegészségügyi szaktevékenység hiányos ellátásával összefüggésben volt megállapítható. Említést érdemel

továbbá, hogy egy ellenőrzés alá vont munkáltatónál eltitkolt fokozott expozíciós esetet is feltártak az ellenőrzést végző kormánytisztviselők.

A munkáltatóknál lefolytatott ilyen típusú ellenőrzések eredményesek voltak és nagy segítséget nyújtottak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításában. Az intézkedések magas száma azt mutatja, hogy a munkáltatóknak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretei hiányosak, ami kétséges teszi az általuk foglalkoztatott munkabiztonsági illetve munkaegészségügyi szakemberek feladatellátásának megfelelőségét. A fentieken túl az is megállapítható, hogy a munkáltatók gyakran nem szereznek érvényt a munkavédelmi előírásoknak, a munkavédelmi oktatások nem érik el céljukat, a munkavégzés ellenőrzése nem kellően hatékony. Utóbbi megállapítást jól példázza annak a vegyitermék gyártó munkáltatónak az esete, aki – a lefolytatott hatósági ellenőrzés alapján – maradéktalanul eleget tett munkavédelmi kockázateértékelési és az ebből következő munkavédelmi szabályozási kötelezettségének, viszont ennek ellenére a hatósági ellenőrzést megelőző időszakban a munkaterületén vegyi anyag felszabadulás következtében több baleset is történt, melyek között halálos kimenetelű baleset is volt.

Az ellenőrzésekről készült összefoglaló jelentések alapján a munkáltatók együttműködőek voltak a hatósággal, megértették, hogy ezek a hosszabb időtartammal járó és nagyobb részletességgel lefolytatott vizsgálatok is az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek való megfelelőséget szolgálják.

Az NGM Munkavédelmi Irányítási Főosztálya a megküldött vizsgálati beszámolókat áttekintette és a vizsgálattal kapcsolatos észrevételeiről az érintetteket külön tájékoztatta.

III. Közérdekű bejelentés, panasz vizsgálata

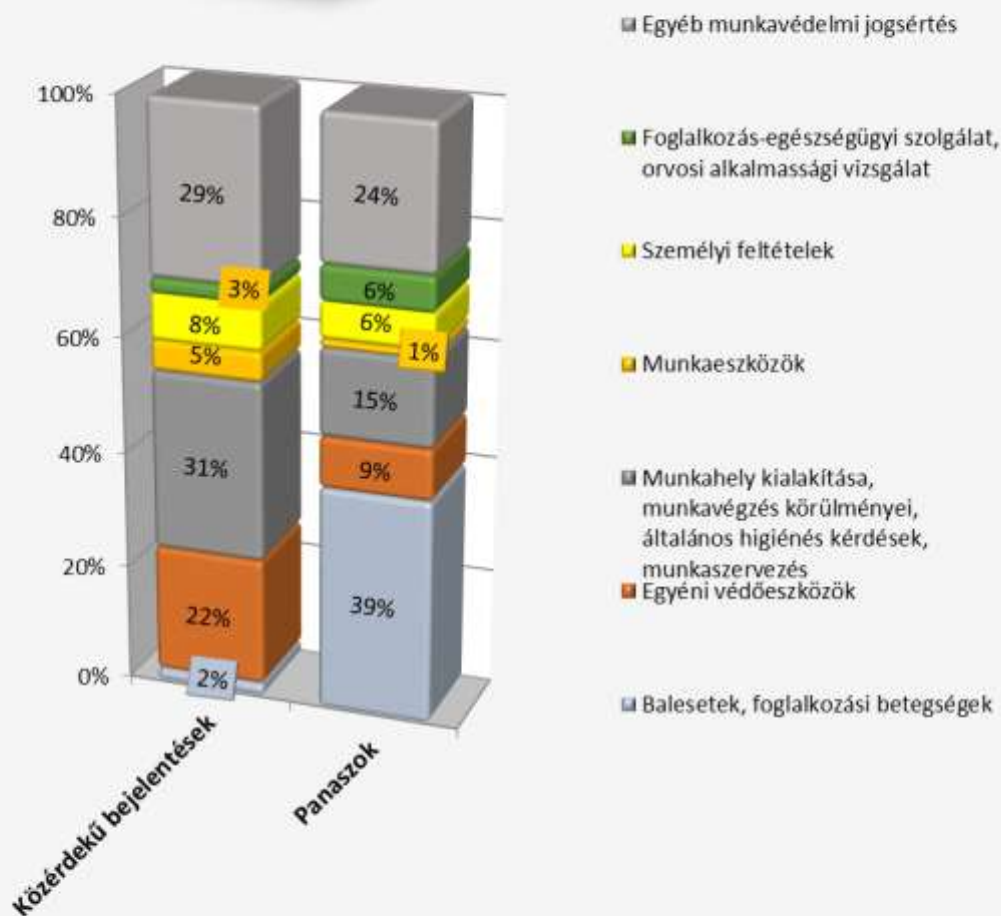
A munkavédelmi hatóságokhoz 2023. évben országosan **összesen 944 db közérdekű bejelentés és 127 db panasz** érkezett.

Az „egyéb munkavédelmi jogsértés” számadatait figyelembe nem véve a legtöbb **közérdekű bejelentés** (375 db) a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés, valamint munkaszervezés témakörében érkezett, majd ezt követik az egyéni védőeszközökkel (268 db) és a személyi feltételekkel (95 db) kapcsolatos bejelentések.

A beérkezett **panaszok** tartalmát vizsgálva megállapítható, hogy a legtöbb panasz – a közérdekű bejelentésektől eltérően – a balesetek, foglalkozási betegségek témakörben (56 db), azután a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés kérdés, munkaszervezés (22 db), és az egyéni védőeszközök (13 db) témakörben érkezett.

A közérdekű bejelentések és panaszok témakör szerinti megoszlása az 5. számú diagramon látható

A közérdekű bejelentések és panaszok
témakör szerinti százalékos megoszlása
2023. év

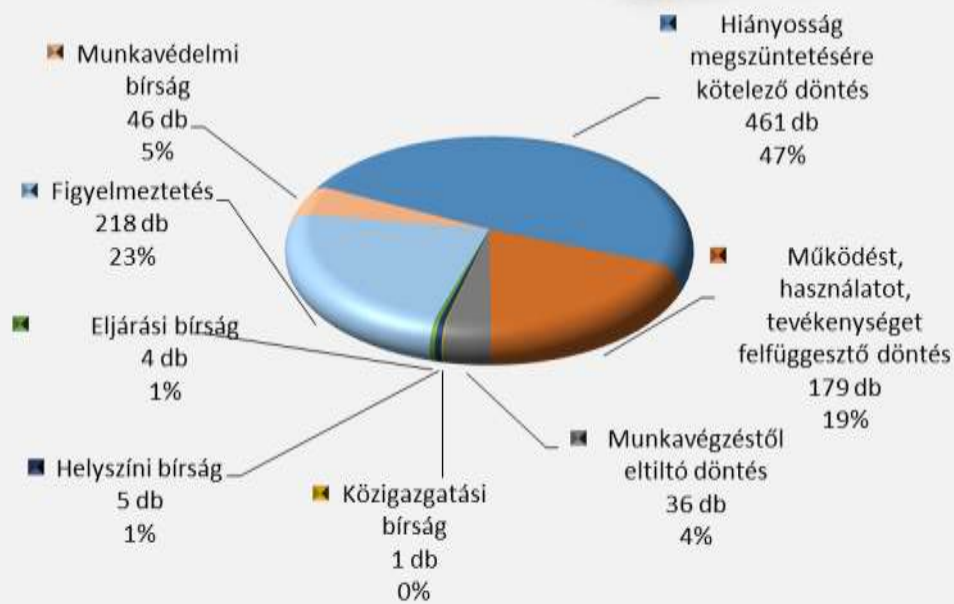
5. számú diagram

A közérdekű bejelentésekre és panaszokra indult eljárások eredményeként 2023. évben összesen 1026 db munkavédelmi döntés került kiadmányozásra.

Az azonnali intézkedést foganatosító 218 db döntéshez és a hiányosság megszüntetését előíró 520 db határozathoz képest mindössze 56 esetben került sor munkavédelmi bírság kiszabására. Figyelmeztetést összesen 227 esetben alkalmaztak a területi munkavédelmi hatóságok. Az érdemi munkavédelmi határozatoknak mindösszesen csak az 5,9%-a volt a pénzbírságot kiszabó.

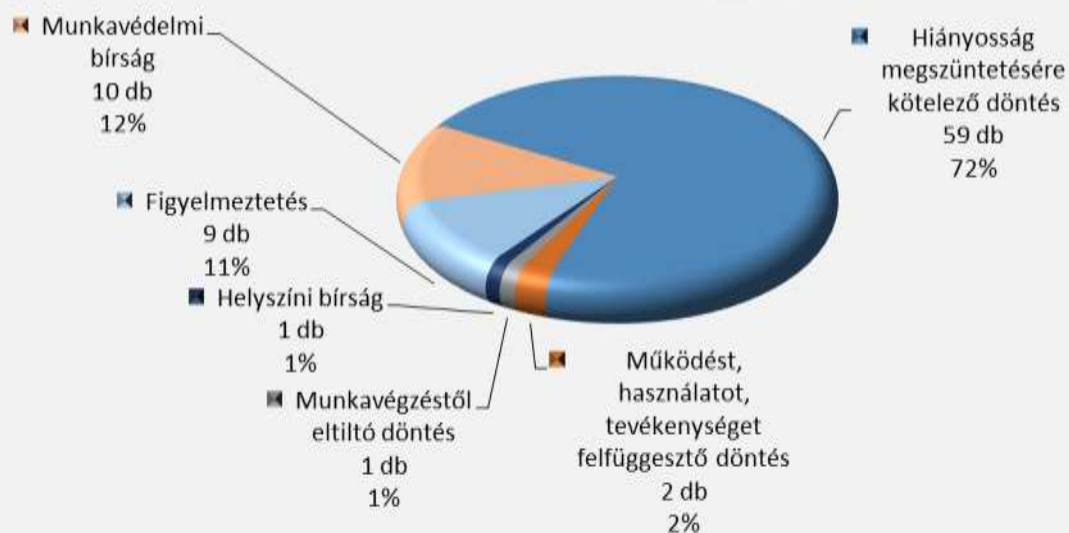
A közérdekű bejelentések, ill. a panaszok nyomán indult munkavédelmi eljárásokban meghozott intézkedések megoszlását a 6. és a 7. számú diagram mutatja.

A közérdekű bejelentések alapján meghozott munkavédelmi intézkedések
2023. év

6. számú diagram

A panaszok alapján meghozott munkavédelmi intézkedések
2023. év

7. számú diagram

IV. Utóellenőrzés

Az utóellenőrzések során a hatóság a jogerős döntésben foglaltak végrehajtását vizsgálja, különös tekintettel a munkavállalók életét, testi épségét közvetlenül vagy súlyosan veszélyeztető körülmények feltárása esetén.

A munkavédelmi hatósági intézkedések hatékonyságának egyik mutatója, hogy a munkáltatók milyen arányban hajtják végre a döntéseiket. 2023. évben a munkavédelmi hatóságok 539 munkáltatónál végeztek utóellenőrzést, ami az ellenőrzött munkáltatók 6,7 %-át érintette.

Az utóellenőrzések tapasztalata szerint a munkavédelmi hatósági intézkedéseket az 539-ből 53 munkáltatónál nem hajtották végre.

Az intézkedések végrehajtásának elmaradása miatt kiszabott eljárási bírságok összege 2023. évben 7 455 000 Ft volt.

V. Társhatósági ellenőrzések

A társhatósági ellenőrzések különböző egyéb hatóságok kezdeményezésére, illetve bevonásával tartott közös ellenőrzések.

A társhatóságok közreműködésével 2023. évben 1 448 munkavédelmi ellenőrzés zajlott le, mely összesen 1 066 ügyet jelentett, az összes ellenőrzés 5,54%-át.

A legnagyobb arányban a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság vett részt a közös ellenőrzésekben, ezen túl leggyakrabban a rendészeti szervek működtek közre.

2023. évben a rendőrhatósággal közösen, 260 ellenőrzést folytattak le a munkavédelmi hatóság szakügyintézői, az adó- és vámhatósággal, a fogyasztóvédelmi valamint a népegészségügyi hatóság közreműködésével pedig összesen 126 db vizsgálatot.

A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok megoszlását a 8. számú diagram szemlélteti.

8. számú diagram